

NORSK

HAGE

2 0 0 7



Fagpressens
designpris



UTGIS AV DET NORSKE HAGESELSKAP nr. 6 JUNI 2007 KR 65,-

TIDEND

NORGES BESTE MAGASIN FOR ALLE SOM ELSKER HAGE

DEILIGE
DESSERTBÆR

PLANT ET
BLÅTT BED

PASJON
FOR PIL

TRINN FOR TRINN
BYGG EN
PERGOLA

DUFTENDE

Roser

ISSN 0029-1986

06



770029 198040

Pasjon for pil



Innholdsrik, spennende og overraskende. Hagen til Liss Mona Wammer Pettersen er like gøyale som eieren.

*Aktiv hageglede kan føre til så mangt.
Som ellevill begeistring for pil.*

TEKST OG FOTO: INGER ANITA MERKESDAL HALL

Klara Pil, eller Liss Mona Wammer Pettersen, som hun egentlig heter, kommer fra Farsund. Damen etablerte seg med hus, mann og barn på Lye ved Bryne for snart ti år siden. Med huset fulgte hage, og med hagen kom hageinteressen.

– Før visste jeg knapt hva en persilledusk var, sier hun og smiler. Så peker hun rundt seg og ler. – Nå har det visst tatt helt av!



Kurvfløtting kjenner alle til, her har Liss Mona brukt pil for å reparere en ødelagt metallkurv.



Lækker løkkurv, eller kurv til epler, eller til påske- og julepynt. Pil kan brukes til alt.



Pil flettet inn i armeringsjern er utmerket og dekorativ rosestøtte. Når pilflettingen råtner vekk, har rosene overtatt.



Fin, full hage

I det hele tatt smiler og ler hun mye, på en lun, smittende måte. Og hagen er like imøtekommende som hageeieren. Tomten er ikke mer enn et halvt mål, og rommer foruten huset en dobbel garasje. Likevel er den utrolig innholdsrik. Familien har tre sønner i alderen seks til tolv år. Faren i huset trives med å konstruere og legge rammene, og så fyller Liss Mona rommene.

– Vi jobbet mye i hagen mens guttene var små, og jeg er fornøyd med det vi har fått plass til.

Verandaområdet er trivelig overbygd. Det kommer godt med både på varme solskinnsdager og våte duskregnsdager. Her holder hun også kurs i pilfletting.

Langs veggene står og henger nytt og gammelt, pynt, redskap og blomster om hverandre. Liss Mona har store staudebed med krydderurter og sukkulenter. Plenen

Da Liss Mona fikk lyst på et flettet spalje hun så, og oppdaget at det ikke var til salgs, bestemte hun for å lage et selv. Noen kurs og år senere, er det hun som er instruktør.



Liss Mona mener årets storslager blir levende pil.



I drivhuset klatrer slyngplanter på blomsterstøtter flettet med, og på bunter av uflettet pil.



Den inspirerende terrassen brukes til kos og kurs.

er liten, men guttene har en lekekrok med trehytte. På lekeplassen bak hekken har moren flettet en lekehytte av levende pil. Mot vest er huset forlenget med et lekkert veksthus, og over alt er det pil; bunter av uflettet pil, pilpynt, pilkonstruksjoner og bruksgjenstander av pil.

Meget anvendelig

– Kan pil brukes til alt?

– Ja, bortsett fra til rødvingglass, påstår hun overbevisende.

– Pil er utmerket til fletting av kurver av alle slag. Men også til fletting av håndvesker og nett. Riktignok blir de ikke innbruddsikre, men praktiske er de. Pil er supert til løkkurver, eller eplepyntekurv til jul, til klatrestativ og spalierer, pizzabrett, brødkurver, gjerder, blomsterstøtter, lekehytter, labyrinter, babyleketøy og ringspill.

– Ringspill?

– Ja, og pilkoger. Pilen egner seg ikke til pil og bue. Men det tilgir guttene, for pilkoggene blir så bra. Og så er pil supert til å reparere med. Ødelagte brett for eksempel, blir utmerkede med en ny bunn av pil. Jeg liker godt den rustikke effekten vi får ved å kombinere pil og rustent jern. Det er knalltøft å flette pil inn i armeringsmatter til rosetøtter.

Gammelt som stein

Når kom pil til Norge?

– I steinalderen.

– ???

– Det kunne like gjerne hete pilalderen som steinalderen. Det heter steinalderen fordi vi i all hovedsak finner gjenstander av stein fra perioden. Men folkene brukte pil, og andre vekster, til å flette beholdere, fangstredskaper og alt mulig annet. Fordi materialet råtner, finner vi ikke restene. Men det er funnet over 2000 år gamle ålerner av pil i Danmark. Der reiste pilfletterne rundt

på samme måte som bakstekoner før. Men da metall og plast kom, ble det slutt. Heldigvis er interessen på vei opp igjen, forklarer Liss Mona.

På åtti-tallet begynte noen danske entusiaster å lete fram de gamle teknikkene i Danmark. De studerte museumsgjenstander, og lærte av pilflettere i land som Frankrike og Belgia, hvor håndverket fremdeles var levende. Fra Danmark sprer interessen seg nå til Norge, hvor den foreløpig i stor grad konsentrerer seg om pil i hagesammenheng.

Levende interesse

Det var på et urtekurs i Danmark at hun ble hektet. Senere så hun flettede spalier i Lindesnes.

– Jeg forsøkte å kjøpe det, men det var ikke til salgs. Da hev jeg meg på et kurs, og lærte å flette selv. Den første tiden var det vanskelig å få tak i materiale. Men så arrangerte vi noen kurs i Urtelagets regi. Senere hoppet jeg i det og kjøpte 1.500 kg pil fra Danmark. Det bygger på seg, smiler hun igjen, og rister på hodet.

Nå underviser Liss Mona selv, hun inviterer utenlandske kursholdere til landet, oppdaterer seg ved å reise på kurs og har laget egen hjemmeside.

Det finnes et trettitalls pilsorter med ulike egenskaper. Forskjellen ligger i tykkelse, smidighet, lengde og farge. Selv har hun plantet hundrevis av stiklinger, det er jo blant verdens mest voksevillige vekster.

Det er årsskuddene som brukes til fletting. De kan flettes helt ferske, settes de i fuktig jord vil pilen slå rot og vokse. Tørket pil må ligge i bløt en viss tid før fletting (avhengig av type og tykkelse). Da er den flettbar i to uker.

Ifølge Liss Mona er det ikke vanskelig å lære teknikken. Hun anbefaler nybegynnere å starte med et kurs, men forteller også om pilflettebøker. Det finnes også informative nettsider om pil og fletting ■

VIL DU VITE MER?

Se hjemmesiden til Klara Pil, der er det også lenker til andre sider:

www.Klarapil.no

Opp hjemmesiden til Silja Hansen på Stokke i Vestfold:

www.skovstuenpil.no

Flettet blomsterstøtte



1 Et passe antall pilkvister stikkes ned i en bøtte med sand. La det være 2 – 3 fingerbredders mellomrom. De vertikale kvistene kalles stag, og kan like gjerne være partall som oddetall. Tre pilkvister flettes inn og ut mellom stagene.



4 Det er fullt mulig å fortsette med kimningen helt opp. I så fall får du et tett kremmerhus. Liss Mona skal lage en blomsterstøtte, og går over til enkel kryssfletting opp over stagene. Legg merke til hvordan hun fletter dobbelt i begynnelsen, slik at starten låses inn i flettingen.



7 Så samler hun de løse stagene, disse skal holdes sammen ved hjelp av en knute.



5 Igjen skjøtes pilkvistene ved at tykt legges mot tykt, og tynt mot tynt. Kvistene som stikker ut, klippes vekk til slutt.



8 Det er visstnok mulig å stramme knuten uten å bruke tennene, men Liss Mona biter til!



6 Liss Mona fortsetter med løs kryssfletting i en åpen spiralform helt til topps.



9 Nesten ferdig.



10 Og ferdig! Knuten heter japansk øye.

3 Kvistene som utgjør den nederste kanten heter kimning, og er der for å holde stagene på plass. Liss Mona fletter til sammen fire runder med kimninger, hver med tre pil-kvist. Kimningen skjøtes ved at nye pilkvister flettes inn når de forrige nesten er oppbrukt. Topp (den tynne enden) legges mot topp, og bunn (den tykke) mot bunn, slik at de nye og de gamle kvistene har om lag samme tykkelse i overgangene.